

УДК 001.817

О. В. Бойко

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

**АНОТОВАНИЙ ОГЛЯД ДОКТОРСЬКИХ І КАНДИДАТСЬКИХ
ДИСЕРТАЦІЙ З ІСТОРИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ, ЗАХИЩЕНИХ У
ДНІПРОПЕТРОВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ
ІМЕНІ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА У 2013 Р.**

Проаналізовано тематику й зміст наукових проблем, висвітлених у докторських і кандидатських дисертаціях, поданих на здобуття наукового ступеня доктора та кандидата історичних наук.

Ключові слова: історія, вчена рада, дисертація, дослідження, доктор наук, кандидат наук, наукова новизна, офіційні опоненти, джерела, історіографія.

Бойко О. В. Аннотированный обзор докторских и кандидатских диссертаций по историческим специальностям, защищенных в Днепропетровском национальном университете имени Олеся Гончара в 2013 г.

Проанализирована тематика и содержание научных проблем, освещенных в докторских и кандидатских диссертациях, представленных на соискание научной степени доктора и кандидата исторических наук.

Ключевые слова: история, ученый совет, диссертация, исследование, доктор наук, кандидат наук, научная новизна, официальные оппоненты, источники, историография.

Boyko O. V. The annotative review of researches for applicants of the Doctor and the Candidate of the history specialities which were defended in the Oles Honchar Dnipropetrovsk National University in 2013.

A subject and maintenance of dissertations for the degree of Doctor and the Candidate of historical sciences which were defended in the specialized scientific advice D08.051.14 in the Oles Honchar Dnipropetrovsk National University in 2013 is considered. Only for a year 6 dissertations for the degree of Doctor (specialty 07.00.01 – «History of Ukraine» – 5 works; 07.00.02 – «World history» – 1 work) and 16 dissertations for the degree of the Candidate (specialty 07.00.01 – «History of Ukraine» – 10 works, 07.00.02 – «world history» – 4 works, 07.00.06 – «Historiography, a source study and special historical disciplines» – 2 works) were defended. All dissertations were ratified by the Department of education and science of Ukraine.

It is given the following information on every research work: theme, specialty, place (department) of work implementation, date of defense of dissertation, scientific consultant (for doctoral thesis) or leader (for candidate's thesis), his scientific degree and rank, place of work, data about official opponents. Considerable attention is spared to the compressed review of the personal achievements of authors especially to scientific novelty of their researches.

Keywords: history, Scientific Advice, thesis, research, Doctor of sciences, Candidate of sciences, scientific novelty, official opponents, sources, historiography.

На підставі постанови президії ВАК України № 2–06/8 від 22. 12. 2010 р. та наказу № 995 від 28. 12.2010 р. у Дніпропетровському національному університеті імені Олеся Гончара було створено спеціалізовану вчену раду Д 08.051.14 із правом прийняття до розгляду та проведення захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора/кандидата наук за спеціальностями: 07.00.01 – «Історія України»; 07.00.02 – «Всесвітня історія»; 07.00.06 – «Історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни».

У 2013 р. на засіданнях спеціалізованої вченої ради захищено 6 докторських дисертацій (за спеціальністю 07.00.01 – «Історія України» – 5; 07.00.02 – «Всес-

вітня історія» – 1) і 16 кандидатських (за спеціальністю 07.00.01 – «Історія України» – 10; 07.00.02 – «Всесвітня історія» – 4; 07.00.06 – «Історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни» – 2). Серед захищених 2 докторських і 10 кандидатських дослідницьких праць виконано в Дніпропетровському національному університеті імені Олеся Гончара; інші – в Академії митної служби України (м. Дніпропетровськ), ДВНЗ «Національний гірничий університет» (м. Дніпропетровськ), ДВНЗ «Запорізький національний університет», Дніпродзержинському державному технічному університеті, Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова, Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка, Таврійському національному університеті імені В. І. Вернадського. Усі дисертації написані державною мовою.

Короткий аналіз дисертацій, розглянутих спеціалізованою вченою радою

Докторські дисертації

Діанова Наталія Миколаївна – «Науково-просвітницька діяльність вищого православного духовенства Південної України (кінець XVIII – початок XX ст.)» – 07.00.01 – «Історія України». Роботу виконано на кафедрі історії України Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Науковий консультант – доктор історичних наук, професор Бачинська Олена Анатоліївна, Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, професор кафедри історії України. Дисертацію захищено 29 травня 2013 р.

Офіційні опоненти: доктор історичних наук, професор Лиман Ігор Ігорович, Бердянський державний педагогічний університет, завідувач кафедри історії України; доктор історичних наук, професор Михайлуца Микола Іванович, Одеський національний морський університет, завідувач кафедри українознавства та іноземних мов; доктор історичних наук, професор Непомнящий Андрій Анатолійович, Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського.

У дисертації вперше комплексно проаналізовано науково-просвітницьку діяльність вищого православного духовенства (архієреїв, архімандритів, ігуменів, протоієреїв) Південної України наприкінці XVIII – на початку XX ст.; досліджено основні напрями співпраці південноукраїнського духовенства з науковими товариствами й установами; визначено місце служителів церкви в навчально-виховному процесі світських навчальних закладів; виявлено особливості проповідницької діяльності архієреїв Херсонсько-Таврійської єпархії й охарактеризовано їхню духовну спадщину; розглянуто діяльність вищого духовенства і світських осіб у Рішельєвському лицейі (Новоросійському університеті). Поглиблено знання щодо ролі вищого духовенства у пошуках, вивченні й збереженні пам'яток старовини, реконструкції храмів, розвитку мережі духовних навчальних закладів; з'ясовано специфіку місіонерської діяльності ієрархів на півдні України.

За темою дисертації опубліковано дві індивідуальні монографії, колективний бібліографічний покажчик та 37 статей, з них 22 – у фахових виданнях України.

Гула Руслан Володимирович – «Витоки та роль радянського патріотизму у роки Великої Вітчизняної війни 1941–1945 рр. (на матеріалах України)» – 07.00.01 – «Історія України». Роботу виконано на кафедрі української історії та етнополітики Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара. Науковий консультант – доктор історичних наук, професор Якунін Віктор Кузьмич, Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, профе-

сор кафедри української історії та етнополітики. Дисертацію захищено 12 червня 2013 р.

Офіційні опоненти: доктор історичних наук, професор Добров Петро Васильович, Донецький національний університет, декан історичного факультету; доктор історичних наук, професор Удод Олександр Андрійович, Інститут історії України НАН України, завідувач відділу української історіографії; доктор історичних наук, професор Чайковський Анатолій Степанович, Національний науково-дослідний інститут українознавства та всесвітньої історії, заступник директора.

У дисертації проаналізовано діалектичний зв'язок монархічної патріотичної ідеології зі складовими радянського патріотизму на новій світоглядній основі – пролетарському інтернаціоналізмі; досліджено процес патріотичного виховання в РСЧА, формування феномена радянського патріотизму в індивідуальній та колективній свідомості військовослужбовців; визначено роль патріотичного чинника у проведенні заходів евакуації та реевакуації населення й підприємств УРСР; з'ясовано вплив духовно-релігійного чинника на формування патріотизму людей в роки війни; простежено процес консолідації народу на основі трансформації патріотичної ідеології в залежності від пріоритетів військово-стратегічних завдань.

За результатами дослідження опубліковано індивідуальну монографію, 27 статей у фахових наукових виданнях і сім матеріалів конференцій.

Колесников Костянтин Миколайович – «Митні відносини в Північному Причорномор'ї античної доби: проблеми інтерпретації» – 07.00.02 – «Всесвітня історія». Роботу виконано на кафедрі теорії та історії держави і права Академії митної служби України (м. Дніпропетровськ). Науковий консультант – доктор історичних наук, професор Ченцов Віктор Васильович, Академія митної служби України, професор кафедри державної служби та митної справи. Дисертацію захищено 16 жовтня 2013 р.

Офіційні опоненти: доктор історичних наук, професор Могаричов Юрій Миронович, Кримський республіканський інститут післядипломної педагогічної освіти і науки АРК, професор кафедри економіки та управління освітою; доктор історичних наук, професор Сергєєв Іван Павлович, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, професор кафедри історії стародавнього світу та середніх віків; доктор історичних наук, доцент Шепко Лариса Георгіївна, Донецький національний університет, професор кафедри всесвітньої історії.

У роботі вперше розглянуто проксемічну діяльність північночорноморських полісів і Боспору; визначено вплив митного чинника на інтеграцію північнопонтійських громад до Римської імперії; доведено існування зв'язку між відповідними зовнішньополітичними статусами Тіри, Херсонеса, Боспору та наявністю митно-податкових привілеїв на міждержавному рівні – ателії (безмитності) та імунітету; визначено ступінь ймовірності застосування античними державами Причорномор'я засобів митно-тарифного регулювання; проаналізовано напрями співробітництва полісів і Боспору з великими іноземними торговцями.

Основні положення дисертації викладено в одній індивідуальній і двох колективних монографіях, 46 наукових статтях, із яких 26 – у фахових виданнях України.

Архірейський Дмитро Володимирович – «Радянська митна справа в Україні ні у 1919–1939 роках» – 07.00.01 – «Історія України». Роботу виконано на кафедрі філософії та соціально-політичних дисциплін Академії митної служби України

(м. Дніпропетровськ). Науковий консультант – доктор історичних наук, професор Ченцов Віктор Васильович, Академія митної служби України, професор кафедри державної служби та митної справи. Дисертацію захищено 30 жовтня 2013 р.

Офіційні опоненти: доктор історичних наук, професор Волосник Юрій Петрович, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, професор кафедри історії Росії; доктор історичних наук, професор Кульчицький Станіслав Владиславович, Інститут історії України НАН України, завідувач відділу історії України 20–30-х рр. ХХ ст.; доктор історичних наук, доцент Латишева Олена Володимирівна, Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського, професор кафедри історії України.

У дисертації розглянуто державно-правові засади радянської митної справи, організаційні особливості структурного розвитку митної системи на території УСРР–УРСР міжвоєнного періоду; визначено роль державної монополії зовнішньої торгівлі у формуванні радянської митної справи, вплив зовнішньоторговельної політики держави на практичну діяльність митної служби; з'ясовано особливості кадрової роботи митних установ; висвітлено український сегмент радянської зовнішньої торгівлі; розкрито основні тенденції тогочасної державно-митної служби; досліджено внесок українських митників у державну боротьбу з контрабандою, а також методи та форми антиконтрабандної діяльності митних установ.

Основні положення дисертаційної роботи викладено в одній авторській і двох колективних монографіях, 46 статтях, із них 24 – у фахових виданнях України.

Коник Олександр Олександрович – «Депутати Державної думи Російської імперії від губерній Наддніпрянської України (1906–1917 рр.)» – 07.00.01 – «Історія України». Роботу виконано на кафедрі історії України Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара. Науковий консультант – доктор історичних наук, професор Світленко Сергій Іванович, Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, декан історичного факультету, професор кафедри історії України. Дисертацію захищено 20 листопада 2013 р.

Офіційні опоненти: доктор історичних наук, професор Верстюк Владислав Федорович, Інститут історії України НАН України, завідувач відділу історії Української революції (1917–1921 рр.); доктор історичних наук, професор Мордвінцев В'ячеслав Михайлович, Київський національний університет імені Т. Г. Шевченка, завідувач кафедри історії Росії; доктор історичних наук, професор Турченко Федір Григорович, ДВНЗ «Запорізький національний університет», завідувач кафедри новітньої історії України.

У дисертації висвітлено думську практику депутатів від українських губерній, яка позначилася на еволюції історико-культурних орієнтирів та політичних позицій соціально активної частини населення українських губерній; визначено участь депутатів від губерній Наддніпрянської України в адаптуванні західноєвропейських аналогів політичних інституцій, поведінки та культурних зразків до умов російської дійсності; з'ясовано, що обраний у наддніпрянських губерніях депутатський корпус був органічною частиною загальноімперської представницької інституції, але водночас уособлював щойно сформовану елітну соціо професійну групу на місцях; встановлено, що виборча боротьба та реалії думської роботи сприяли поширенню і зміцненню українського національного і громадянського самоусвідомлення.

За темою дисертації опубліковано одну індивідуальну і одну колективну монографії, 26 статей у фахових наукових збірниках, із них 5 – у міжнародних наукових виданнях.

Ішин Андрій В'ячеславович – «Діяльність державних установ у Криму в роки революції та Громадянської війни (1917–1922 роки)» – 07.00.01 – «Історія України». Роботу виконано на кафедрі російської історії Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Науковий консультант – доктор історичних наук, професор Філімонов Сергій Борисович, Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського, завідувач кафедри російської історії. Дисертацію захищено 11 грудня 2013 р.

Офіційні опоненти: доктор історичних наук, професор Буравченков Анатолій Олександрович, Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя, професор кафедри історії України та політології; доктор історичних наук, професор Завальнюк Олександр Михайлович, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, професор кафедри історії України; доктор історичних наук, професор Наумов Сергій Олександрович, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, професор кафедри історії України.

У дисертації вперше на основі інституційного підходу комплексно досліджено діяльність державних установ у Криму в 1917–1922 рр.; узагальнено й систематизовано управлінський і політичний досвід у різних сферах діяльності урядовими установами Криму декількох політичних режимів; уведено до наукового обігу та обґрунтовано терміни «інституціональний підхід» та «фрагментація влади»; проаналізовано вплив даного історичного явища на розвиток деструкції та відцентрових тенденцій. Розширено уявлення про організаційну, кадрову, господарську, фінансову, агітаційно-пропагандистську, культурно-освітню політику кримських органів влади семи політичних режимів.

За темою дослідження опубліковано індивідуальну і колективну монографії, навчально-методичний посібник, 44 наукові публікації, з них 22 статті – у фахових українських і вісім – у зарубіжних періодичних виданнях.

Кандидатські дисертації

Мішуста Анастасія Олександрівна – «Громадсько-політична та культурно-освітня діяльність українських жінок-емігранток у міжвоєнній Чехословаччині (1921–1939 рр.)» – 07.00.01 – «Історія України». Роботу виконано на кафедрі російської історії Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара. Науковий керівник – доктор історичних наук, професор Іваненко Валентин Васильович, Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, проректор, завідувач кафедри російської історії. Дисертацію захищено 30 січня 2013 р.

Офіційні опоненти: доктор історичних наук, професор Стяжкіна Олена Вікторівна, Донецький національний університет, професор кафедри історії слов'ян; кандидат історичних наук, доцент Вагіна Олена Миколаївна, ДВНЗ «Запорізький національний університет», доцент кафедри політології.

У дисертації розкрито основні напрями діяльності жіночих об'єднань в українській громаді Чехословацької республіки; з'ясовано участь українського жіноцтва у створенні та функціонуванні перших притулків для дітей емігрантів; простежено шляхи співпраці українських жіночих організацій з іншими емігрант-

ськими організаціями; уточнено склад і підготовлено списки членів українських жіночих організацій.

За темою дисертації опубліковано сім наукових статей, з них п'ять – у фахових наукових виданнях.

Крижко Євген Володимирович – «Політика Пакистану щодо держав Центральної Азії (1991–2008 рр.)» – 07.00.02 – «Всесвітня історія». Роботу виконано на кафедрі нової та новітньої історії зарубіжних країн Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Науковий керівник – доктор історичних наук, професор Юрченко Сергій Васильович, Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського, завідувач кафедри політичних наук і міжнародних відносин. Дисертацію захищено 30 січня 2013 р.

Офіційні опоненти: доктор історичних наук, професор Кудряченко Андрій Іванович, Державна установа «Інститут всесвітньої історії» НАН України, директор; кандидат історичних наук, доцент Толстов Сергій Валеріанович, Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, завідувач відділу трансатлантичних досліджень.

У дисертації розглянуто історію формування центральноазіатської зовнішньої політики Пакистану в 1991–1999 рр. і наступне коректування державного зовнішньополітичного курсу в 1999–2008 рр. Поглиблено знання щодо взаємодії інтересів основних зовнішньополітичних «гравців» у Центральній Азії й Пакистані, ролі ісламського фактора в зовнішній політиці Пакистану; розробки державами регіону спільних заходів боротьби з ісламським екстремізмом, наркоторгівлею і поширенням ядерної зброї.

Основні положення й висновки роботи відображені в семи публікаціях, шість із яких – у фахових наукових виданнях України.

Усенко Павло Сергійович – «Становлення музеологічної дисципліни: історико-історіографічний аспект (від пізнього відродження до кінця ХХ ст.)» – 07.00.06 – «Історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни». Роботу виконано на кафедрі історіографії, джерелознавства та архівознавства Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара. Науковий керівник – доктор історичних наук, професор Журба Олег Іванович, Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, завідувач кафедри історіографії, джерелознавства та архівознавства. Дисертацію захищено 6 березня 2013 р.

Офіційні опоненти: доктор історичних наук, професор Шаповалов Георгій Іванович, Запорізький обласний краєзнавчий музей, директор; кандидат історичних наук, професор Куделко Сергій Михайлович, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, професор кафедри історіографії, джерелознавства та археології.

У роботі розглянуто ідейний та суспільно-політичний контексти розвитку музею як соціокультурної інституції у ХІХ ст. і процес формування загальної парадигми науки про музей та музейне знання у ХХ ст.; проаналізовано твори видатних діячів музейної справи, природознавства, філософії та історії науки; створено інформаційну основу вивчення становлення і розвитку музеологічної дисципліни, виділено етапи формування та окреслено її змістовне наповнення.

За темою дисертації опубліковано п'ять статей у наукових фахових виданнях.

Замура Олена Юріївна – «Смертність сільського населення Переяславсько-Бориспільської єпархії в середині ХVІІІ ст. (на прикладі сіл Баришівської,

Басанської та Бориспільської протопопій)» – 07.00.01 – «Історія України». Роботу виконано на кафедрі історії України Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. Науковий керівник – доктор історичних наук, професор Волошин Юрій Володимирович, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, професор кафедри історії України. Дисертацію захищено 6 березня 2013 р.

Офіційні опоненти: доктор історичних наук, професор Горобець Віктор Миколайович, Інститут історії України НАН України, завідувач сектора соціальної історії; кандидат історичних наук Маслійчук Володимир Леонтіївич, доцент кафедри історії Східноукраїнської філії Міжнародного Соломонового університету.

У дисертаційній роботі встановлено показники вікового типу структури населення, смертності та очікуваної тривалості життя мешканців досліджених сіл; з'ясовано вплив показників смертності на природний приріст сільського населення Переяславсько-Бориспільської єпархії середини XVIII ст.; проаналізовано інтервали між демографічними кризами в українському ранньомодерному сільському соціумі та їхній вплив на представників різних вікових груп; реконструйовано комплекс вимог, які в середині XVIII ст. визначали умови проведення церковного жалобного церемоніалу.

Основні положення та результати дослідження викладено у дев'яти публікаціях, із них п'яти – у наукових фахових виданнях.

Москальов Денис В'ячеславович – «Антикварний рух» на Лівобережній Україні у другій половині XVIII – середині XIX ст.» – 07.00.01 – «Історія України». Роботу виконано на кафедрі історії та політичної теорії ДВНЗ «Національний гірничий університет» (м. Дніпропетровськ). Науковий керівник – доктор історичних наук, професор Швидько Ганна Кирилівна, ДВНЗ «Національний гірничий університет», професор кафедри історії та політичної теорії. Дисертацію захищено 10 квітня 2013 р.

Офіційні опоненти: доктор історичних наук, професор Волошин Юрій Володимирович, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, професор кафедри історії України; кандидат історичних наук, доцент Воронов Віктор Іванович, Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, доцент кафедри історіографії, джерелознавства та архівознавства.

У дисертації «антикварний рух» на Лівобережній Україні представлено як цілісний оригінальний феномен суспільно-культурного життя другої половини XVIII – середини XIX ст. Висвітлено основні концепції генезису українського «антикварного руху», його форми, напрями, фактори і результати; встановлено особливості інтелектуальної творчості українських «антикваріїв»; з'ясовано особливості використання «антикварних» колекцій в історичних студіях другої половини XVIII – середини XIX ст. та їх культурно-історичну роль; визначено специфіку та шляхи формування й комплектування приватних джерельних зібрань.

Основні положення дисертації викладені в авторській монографії, а також у семи публікаціях, шість із яких – у фахових виданнях.

Гриженко Лілія Володимирівна – «Міське населення Катеринославської губернії та його повсякденне життя наприкінці XIX – початку XX ст.» – 07.00.01 – «Історія України». Роботу виконано на кафедрі української історії та етнополітики Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара. Науковий керівник – доктор історичних наук, професор Шляхов Олексій Борисович, Дні-

пропетровський національний університет імені Олеся Гончара, завідувач кафедри української історії та етнополітики. Дисертацію захищено 10 квітня 2013 р.

Офіційні опоненти: доктор історичних наук, професор Турченко Галина Федорівна, ДВНЗ «Запорізький національний університет», професор кафедри історії України; кандидат історичних наук Буланова Наталія Миколаївна, Музей історії м. Дніпродзержинськ, директор.

У дисертації проаналізовано процес формування міського населення Катеринославської губернії наприкінці XIX – початку XX ст. та динаміку змін його кількісного складу; визначено життєвий рівень городян регіону та їх соціокультурне середовище; розкрито прояви девіантної поведінки серед міського населення Катеринославщини; складено соціокультурний портрет основних груп міського населення. Поглиблено уявлення щодо статево-вікової, етнічної, конфесійної, станово-класової структури міського населення, особливості його шлюбно-сімейної організації, побуту та дозвілля.

Результати дослідження опубліковані у дев'яти статтях, із них сім – у фахових наукових виданнях України.

Антипенко Ганна Сергіївна – «Світогляд та діяльність О. Ф. Кістяківського» – 07.00.01 – «Історія України». Роботу виконано на кафедрі історії України Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара. Науковий керівник – доктор історичних наук, професор Світленко Сергій Іванович, Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, декан історичного факультету, професор кафедри історії України. Дисертацію захищено 24 квітня 2013 р.

Офіційні опоненти: доктор історичних наук, професор Наумов Сергій Олександрович, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, професор кафедри історії України; кандидат історичних наук, доцент Товстоляк Надія Миколаївна, Криворізький педагогічний інститут ДВНЗ «Криворізький національний університет», доцент кафедри історії України.

У дисертації досліджено історичні умови й етапи формування поглядів О. Ф. Кістяківського; проаналізовано його родинні стосунки; досліджено творчий доробок та етапи наукової діяльності ученого, його внесок у розвиток вітчизняної науки; встановлено причини активності та спаду в його творчості; охарактеризовано діяльність О. Ф. Кістяківського в Петербурзькій та Київській громадах, розглянуто його особистісні стосунки з провідними діячами українського національного руху; розкрито роботу вченого на посаді гласного Київської міської думи та його діяльність на ниві добродійності.

За темою роботи опубліковано 11 статей, з них сім – у фахових виданнях.

Якуніна Алла Олександрівна – «Діяльність монархічних партій Наддніпрянської України (1907 рік – перша половина 1914 року)» – 07.00.01 – «Історія України». Роботу виконано в секції історії України кафедри соціології у Дніпродзержинському державному технічному університеті. Науковий керівник – доктор історичних наук, професор Ветров Радій Іванович, Дніпродзержинський державний технічний університет, професор секції історії України кафедри соціології. Дисертацію захищено 24 квітня 2013 р.

Офіційні опоненти: доктор історичних наук, професор Сарнацький Олександр Петрович, Запорізький національний технічний університет, професор кафедри міжнародних економічних відносин; кандидат історичних наук, доцент Поляков Сергій Іванович, Дніпропетровський національний університет імені Олеся

Гончара, декан юридичного факультету, в. о. завідувача кафедри міжнародного права.

У дисертації розглянуто процес формування правого блоку партій; проаналізовано програми монархічних партій і діяльність відомих монархістів Наддніпрянської України щодо захисту ідеології самодержавства; переосмислено стереотипи щодо політичної діяльності правих, тактики боротьби, трансформації ідеології монархізму; виявлено причини невдач монархічних партій Наддніпрянської України в боротьбі за збереження царського самодержавства у 1907 – першій половині 1914 рр.

За темою дисертації опубліковано вісім статей, із них п'ять – у фахових виданнях України.

Леонова Олександра Володимирівна – «Історіографічний процес другої половини XIX – початку XX століття у регіональному вимірі (за матеріалами Слобідської та Південної України)» – 07.00.06 – «Історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни». Роботу виконано на кафедрі історіографії, джерелознавства та архівознавства Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара. Науковий керівник – доктор історичних наук, професор Журба Олег Іванович, Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, завідувач кафедри історіографії, джерелознавства та архівознавства. Дисертацію захищено 15 травня 2013 р.

Офіційні опоненти: доктор історичних наук, професор Стельмах Сергій Петрович, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, професор кафедри історії Росії; доктор історичних наук, професор Савчук Варфоломій Степанович, Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, професор кафедри теоретичної фізики.

У дисертації простежено механізми та специфіку функціонування історичного знання в окремих регіонах другої половини XIX – початку XX ст.; представлено ускладнену структуру «виробництва» та «споживання» історичних знань; запропоновано модель дослідження історіографічного простору як інструмент вивчення і презентації регіональних історіографічних ареалів; апробовано концепт «історична культура»; виділено рівні та підрівні функціонування історичних знань: професійний, аматорський і повсякденний.

Основні положення та результати дослідження знайшли відображення у восьми публікаціях, із них шість – у фахових виданнях.

Шахрайчук Ігор Антонович – «Рух опору на Дніпропетровщині в період Великої Вітчизняної війни» – 07.00.01 – «Історія України». Роботу виконано на кафедрі історії України Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара. Науковий керівник – доктор історичних наук, професор Швидько Ганна Кирилівна, ДВНЗ «Національний гірничий університет», професор кафедри історії та політичної теорії. Дисертацію захищено 15 травня 2013 р.

Офіційні опоненти: доктор історичних наук, професор Добров Петро Васильович, Донецький національний університет, декан історичного факультету, завідувач кафедри історії України; кандидат історичних наук Шупак Ігор Якович, Український інститут вивчення Голокосту «Ткума», музей «Пам'ять єврейського народу і Голокост в Україні», директор.

У дисертації на основі критерію організованості та насиченості антифашистської боротьби, а також з урахуванням завдань, мотивів, форм і методів протидії населення запропоновано нову структуру руху Опору на Дніпропетровщині.

ні; реконструйовано ставлення населення до окупаційного режиму, вироблення мешканцями Дніпропетровщини життєвих стратегій в екстремальних умовах; розширено уявлення про співвідношення активних і пасивних форм протидії нацистському режиму; виявлено кількісний та якісний склад партизанських загонів і груп у Дніпропетровській області в роки Великої Вітчизняної війни;

За темою дисертації опубліковано три монографії (у співавторстві), навчальний посібник, конспект лекцій, 10 статей, із них вісім у фахових виданнях.

Кадол Олександр Миколайович – «Антинімецька кампанія в Російській імперії 1914–1917 років: регіональний аспект» – 07.00.02 – «Всесвітня історія». Роботу виконано на кафедрі всесвітньої історії Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара. Науковий керівник – кандидат історичних наук, професор Бобилева Світлана Йосипівна, Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, професор кафедри всесвітньої історії, директор Центру українсько-німецьких історичних досліджень. Дисертацію захищено 26 червня 2013 р.

Офіційні опоненти: доктор історичних наук, професор Фісанов Володимир Петрович, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, завідувач кафедри міжнародної інформації; кандидат історичних наук, доцент Шевчук Микола Андрійович, Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, завідувач кафедри історії та світової політики.

У дисертації реконструйовано генезис «німецького питання» в політиці царської влади та суспільній думці кінця XIX ст. – 1917 р.; виявлено вплив суспільства та політикуму на формування германофобських настроїв у пресі, армії, тилу, в ідеології та соціально-економічних відносинах; проаналізовано роль правомонархічного табору в радикалізації «німецького питання»; доведено вплив міжнародного чинника на розгортання антинімецької кампанії в Росії у воєнний час; розроблено модель діяльності державно-політичних інституцій по «боротьбі з німецьким засиллям».

Автором опубліковано 16 наукових статей, з них вісім – у фахових виданнях України (із них дві у співавторстві), п'ять – у закордонних періодичних виданнях.

Коломоєць Олена Юріївна – «Вплив внутрішньопартійної боротьби в РКП(б) – ВКП(б) на процеси радянського державного будівництва у 1920–1927 роках» – 07.00.02 – «Всесвітня історія». Роботу виконано на кафедрі російської історії Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара. Науковий керівник – доктор історичних наук, професор Іваненко Валентин Васильович, Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, проректор, завідувач кафедри російської історії. Дисертацію захищено 26 червня 2013 р.

Офіційні опоненти: доктор історичних наук, професор Фролов Микола Олександрович, ДВНЗ «Запорізький національний університет», ректор; доктор історичних наук, професор Ченцов Віктор Васильович, Академія митної служби України, професор кафедри державної служби та митної справи.

У дисертації встановлено роль теоретичних протиріч у політичних протистояннях всередині правлячої більшовицької партії; проаналізовано взаємовідносини всередині опозиції та її відносини з владною більшістю в партії; уточнено основні етапи внутрішньопартійної боротьби в РКП(б)–ВКП(б) у досліджуваній період; простежено зростання контролю Й. Сталіна та його оточення над партійним апаратом; встановлено, що застосування тактики дискредитації ідеологічних

суперників призвело до порушення механізму колективного прийняття рішень у керівництві РКП(б)–ВКП(б).

За темою роботи видано сім публікацій, із них п'ять – у фахових виданнях.

Поліщук Олександр Валентинович – «Особливості формування, функціонування та боротьби з контрабандою митних органів Криму в 1920-ті роки» – 07.00.01 – «Історія України». Роботу виконано на кафедрі теорії та історії держави і права Академії митної служби України (м. Дніпропетровськ). Науковий керівник – доктор історичних наук, професор Ченцов Віктор Васильович, Академія митної служби України, професор кафедри державної служби та митної справи. Дисертацію захищено 27 червня 2013 р.

Офіційні опоненти: доктор історичних наук, професор Турченко Федір Григорович, ДВНЗ «Запорізький національний університет», завідувач кафедри новітньої історії України; кандидат історичних наук, старший науковий співробітник Кокін Сергій Анатолійович, Галузевий державний архів Служби безпеки України, заступник начальника.

У дисертації проаналізовано особливості господарського розвитку Кримської АРСР з точки зору її експортного потенціалу; охарактеризовано форми і зміст зовнішньої торгівлі на півострові в період реалізації та поступового згорання непу; розкрито концепцію радянської митної політики в 1920-ті рр., яка виражалася в якісному розвитку функцій митниці; розглянуто взаємодію центральної та республіканської влади і визначено неможливість здійснення самостійної митної політики Кримською АРСР.

За темою роботи опубліковано 10 праць, із них вісім – у фахових виданнях.

Лавренко Валерія Сергіївна – «Адаптація російської еміграції до суспільств європейських держав (1917–1939): соціокультурний аспект» – 07.00.02 – «Всесвітня історія». Роботу виконано на кафедрі всесвітньої історії Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара. Науковий керівник – кандидат історичних наук, доцент Каковкіна Ольга Миколаївна, Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, доцент кафедри всесвітньої історії. Дисертацію захищено 11 грудня 2013 р.

Офіційні опоненти: доктор історичних наук, професор Срібняк Ігор Володимирович, Київський університет імені Бориса Грінченка, професор кафедри всесвітньої історії; кандидат історичних наук, доцент Руккас Андрій Олегович, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, доцент кафедри історії слов'ян.

У дисертації досліджено механізми соціокультурного пристосування емігрантів до суспільств країн-реципієнтів; з'ясовано вплив стереотипів щодо «престижних» та «непрестижних країн» на регіональний розподіл емігрантів; складено карту регіонального розселення російської еміграції на 1924 р.; запропоновано моделі інтеграції національних освітніх структур еміграції до систем освіти країн-реципієнтів; визначено вплив адаптаційних процесів на збереження і трансформацію військових та сімейних традицій росіян; розглянуто питання про образи «вождів» еміграції як її інтегративних чинників.

За темою роботи опубліковано 28 праць, із них вісім – у фахових виданнях.

Сеїтова Ельвіна Ізетівна – «Трудова міграція до Криму (1944–1976)» – 07.00.01 – «Історія України». Роботу виконано на кафедрі історії України та спеціальних дисциплін Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Науковий керівник – доктор історичних наук, професор Непомнящий

Андрій Анатолійович, Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського, професор кафедри історії України та спеціальних дисциплін. Дисертацію захищено 25 грудня 2013 р.

Офіційні опоненти: доктор історичних наук, професор, член-кореспондент НАН України Даниленко Віктор Михайлович, Інститут історії України НАН України, завідувач відділу історії України другої половини ХХ століття; кандидат історичних наук, доцент Гаврилов Володимир Миколайович, Чернігівський національний педагогічний університет імені Т. Г. Шевченка, доцент кафедри історії та археології України.

У дисертації простежено історію повоєнного заселення Криму; виокремлено етапи трудової міграції населення та проаналізовано їх особливості; розглянуто специфіку господарсько-побутового влаштування новоселів; уточнено особливості життя кримського села в повоєнний період, чисельність населення півострова та систему пільг для переселенців у 1944–1976 рр.; поглиблено знання щодо демографічної політики в СРСР та історії селянства в Криму.

За темою дисертації видано індивідуальну монографію, 23 публікації, із них шість – у фахових виданнях України, дві – у зарубіжних періодичних виданнях.

Коротенко Дарія Валеріївна – «Загальна поліція Катеринославщини та її діяльність у другій половині ХІХ століття: кадри, структура, функції» – 07.00.01 – «Історія України». Роботу виконано на кафедрі української історії та етнополітики Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара. Науковий керівник – кандидат історичних наук, доцент Коломоець Юрій Іванович, Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, доцент кафедри української історії та етнополітики. Дисертацію захищено 25 грудня 2013 р.

Офіційні опоненти: доктор історичних наук, професор Сарнацький Олександр Петрович, Запорізький національний технічний університет, професор кафедри міжнародних економічних відносин; доктор історичних наук, доцент Морозов Олег Вікторович, Академія митної служби України (м. Дніпропетровськ), професор кафедри теорії та історії держави та права.

У дисертації визначено місце і роль загальної поліції регіону в системі правоохоронних органів царської Росії в пореформений період; проведено порівняльно-історичне дослідження розвитку загальноросійської поліції в цілому та її підрозділів на Катеринославщині. Поглиблено уявлення щодо структурної перебудови поліції Катеринославської губернії протягом 1962–1900 рр., діяльності Катеринославської фабрично-заводської поліції, причин її успіхів та невдач, історію провінційних поліцейських установ українських губерній пореформеної доби.

Результати дослідження відображені у 10 публікаціях, з яких п'ять – у фахових виданнях України і дві – у закордонних періодичних виданнях.

Усі дисертації затверджені Міністерством освіти і науки України.

Надійшла до редколегії 22.02.2015